

GOTLAND RUNT 1980 MED SMARAGD.

Under slutet av 1979 kom det ofta på tal, hur Smaragden seglade på öppet hav. Många trodde att båten skulle uppföra sig mer som en ubåt, än som den snabba segelbåt som alla kände till.

Vid diskussioner med Smaragdvarvets ägare Roland Bergström, kom det vid flera tillfällen upp, om möjligheten att segla Gotland Runt med en Smaragd.

Problemen var många, men reklamvärdet ansågs så stort, att det bestämdes efter en del snack fram och tillbaka, att försöka.

Varvet skulle specialbygga en båt som uppfyllde kraven för deltagande i Gotland Runt.

Bland annat självlänsande sittbrunn med förhöjd durk och extra stora självlänsar, (två tum tror jag det var) sextio cm höga mantåg, samt för och akterpulpit, dubbla sjökojer, på varje sida, så att frivakten alltid kunde ligga i lovart dessutom gasolspis med ugn och toalett.

Nåväl eftersom Emil vunnit de flesta entypsseglingarna med Smaragd (RM och liknande) utsågs "Vi", Emil Sandberg, Lasse Carlsson och jag Ewerth Carlsson att utgöra kärnan i besättningen, för ändamålet utökad med två av Birger Wassenius gästar, Ove Bramstång och Henrik Nordhammar.

För att lära känna båt och segel, samt att förbereda inmätning och dylikt, träffades vi i Sandhamn torsdag kväll den 3 juli.

Fredagen gick åt till att gå igenom båten, skriva vaktlista och handla frukost och lunchmat.

Middagarna hade Varvet ordnat, superdjupfryst! De skulle bara tinas i gasolugnen.

Lördag den 5 juli. Ytterligare mekande med detaljer, mätningssmannen dök upp för att kontrollera att säkerhetsutrustning och liknade var i ordning.

Vi seglade ut på en provtur. Det mesta var bra. Emil hade synpunkter på storseglet, men nu fanns ingen tid att rätta till detta.

Söndag den 6 juli. Klockan 12.00 skulle starten gå. Vi kom iväg efter en rejäl frukost i Rolands stora Rasmus. Vinden var mycket svag och vi hade missbedömt tiden för att ta oss ut till starten, som gick i närheten av Revange grundet. Nu var goda råd dyra. Motorn en utombordare var väl inpackad under akterdäck, så ingen ville ens tänka på att packa upp den. Men Ove som alltid finner på råd, ställde sig på fördäck och liftade, och fick napp direkt. En åskådarbåt tog oss på bogsering, så vi hann fram till starten precis när tio-minuter skottet gick. Som vanligt är, börjar man bli kissnödig alldeles innan start, så nya dasspannen åkte fram. Ove lyckades tappa den i sjön, men den fiskades snabbt upp av en vänlig motorbåt.

Vi hade enhälligt beslutat att inte använda den befintliga "Potta-Portin" emedan den befarades kunna avge oangenäma dofter.

Nu närmade sig startögonblicket. I den ytterst svaga vinden gällde det att ha fart och kunna segla i fri vind.

PANG!! Där gick startskottet.

Därmed går vi över till anteckningar gjorda i loggboken.

Söndag 6 juli 1980

Vakt 12-16

Vi gjorde en hygglig babordstart och tampades med Avance 36, Swede 38 och Swede 55:or. En Conquibin 38 försvann som ett streck. Vilken blekeskenare!

Diskuterade grundligt om vi skulle gå närmare land för att hitta mera vind. Patrick Wennerström gjorde det. Vi gjorde det inte.

Åt ärtsoppa, öl och macka. Ett par chokladkakor slank också ner.

Fick en körare och loggade 4 knop ett slag. Gjorde ett lyckat slag en bit in mot land. Vinden skrotade igen.

Vakt 16-20

Vinden upphörde till sist att "finnas till" över huvudtaget. Bleke är deprimerande. Alla andra har vind men inte vi. Skulle ha slagit in mot land trots att det inte verkade klokt.

Spinnacker upp och ned i ett kör.

Passade på att äta middag när klockan var sex. Konstaterade att köttet var på gränsen till dåligt. Djupfryst? Never! Ove får alldeles för lite mat trots ärtsoppa och kyckling.

Gasbildningen är dock ganska hög, vilket hörs och känns.

Vakt 20-24

Vid 21-tiden blir vi omseglade av en och annan 1-tonare, Orm af Ingarö Amanda med Grynet, Knock on Wood med full sula på diskoteket, deras spinnacker, en superlätt, stod perfekt i den nästan obefintliga vinden, medan vår hängde som en disktrasa.

Var kan Patrik Wennerström vara?

Emil inför ransonerings, precis som under kriget. Nästa åtgärd blir väl införande av ransoneringskort.

Kurs 50 grader mot Svenska Björn..... Bidivind 5knop Hurra! Nu ser man Svenska Björns fyrljus. Håller dåligt upp till den. Fantastisk vacker kväll. Hela havet är fyllt av gröna och röda lanternor (även vita), där vi smyger fram i nattmörkret.

Måndag den 7 juli

Vakt 00-04

I fin vind avlöste vi Lasse och Henrik. Seglade dikt bidivind för babords halsar. Fick höjdare då och då så vi låg upp Svenska Björn, och fick slör på slutet. Väckte Emil innan vi rundade.

Vilken upplevelse! Rundade 01.40, tjockt med båtar som trängdes för att runda. Satte spinnacker och fortsatte på kurs 191 grader mot Gotland. Kokade ragú och gick till kojs.

Vakt 04-08

Underbar morgon med fin vind omkring NV. Vilket ger en god slör. Kursen 190 grader mot Gotska Sandön. Efter en timmes segling börjar vi få gång på lådan och seglar ikapp flera båtar, 6 knop stundtals. Vid sju-tiden kom dimma, men vi slapp underligt nog emellan två dimbankar. Vi stärkte oss med en hel kopp buljong och en smörgås, samt en ruta choklad till dessert.

Mums!

Emil vaknade vid sex-tiden och såg ovanligt pigg ut. Vid 9-tiden invigde Ewerth den räddade dasspannen med lyckat resultat.

Vakt 08-12

Enligt Ove som hade vakten hände ingenting. Tilläggas kan att vinden avtog en smula, men att vi seglade bra och passerade flera båtar. Vi börjar komma i kapp klass III och klass II båtar samt halvton "schratch".

En rockad äger rum inom vaktsystemet. Nya vaktlag, Ewerth och Henrik, Ove och Lasse. Emil latar sig som vanligt. (Han är skeppare, navigatör, taktiker samt står till förfogande.)

Vakt 12-16

Vinden mojar mer och mer, men vi går fortfarande bra jämfört med övriga fältet. Vi seglar ikapp stora klass I båtar.

I ransoneringens tecken beslutar vi att chokladkakorna, får disponeras efter eget gottfinnande. Vilt "slagsmål" utbryter vid fördelningsprocessen tills det upptäcks att en felräkning föreligger. Stämningen lugnar ner sig, vinden likaså.

Vi kan nu sikta Gotska Sandön som en hägring. Kursen dit är 200 grader.

Vakt 16-20

Vinden vrider och blir VSV och är allttjämnt svag. Spinnacker ner och genua upp. Vi upptäcker att båtarna i lovart konstant går bättre. Därför seglar vi dikt bidivind upp genom fältet, mot Gotska. Vi tampas med en J 30 och återstiftar bekantskapen med Swede 55:orna samt med "Grynet". Vi stärks i vår övertygelse om att vi gjorde rätt när vi lovade.

Nästan stiljte. Total tillryggalagd distans 100 M. Bara 300 kvar!

Vakt 20-24

Vi seglar i huvudsak dikt bidivind. Vinden VSV. Gotska Sandön tycks aldrig närma sig något nämnvärt. Vi loggar endast 0.3 - 0.8 knop. Det är svårt att få genua att stå någorlunda. Den tycks vara för tung. Vecket i storen är nu verkligen hämmande.

Från en Tysk båt hörs ljuvliga trumpettoner, i alla fall trumpettoner, klinga bland spökskeppen på det spegelblanka havet.

Tisdag den 8 juli

Vakt 00-04

Vid vaktens början 2 - 3 knop, men vinden avtog efter hand, för att praktiskt taget helt dö ut. Står nästan stilla 0.3 knop som bäst. Emil och Ewerth seglade, Henrik somnade på fördäck. Tröstlöst gnetande i obefintliga vindpustar. Båtarna nära Gotska Sandön går bättre.

Vakt 04-08

?????? Slarvigt !

Vakt 08-12

Frivakten fick sova till klockan 9, vilket uppskattades. Vinden kommer så smått och stabiliserar sig kring SO och ökar i styrka. Vinden ökar ytterligare och vrider något till vår fördel. Grynets framfart som ett tag såg hotande ut, avbröts och han får se sig rejält distanserad. Vi går för dikt bidevind alldeles förbi Salvorevs ljusboj och parallellt med grunden där.

Fortfarande soligt, men kallt i vinden. SMHI's utlovade specialrapporter på PR-radion verkar vara fiasko. En rapport har kommit och den sade inget av värde.

Vakt 12-16

Vinden nu 5-7 m/sek och vi seglar för dikt bidevind i underbar fart in mot Fårö. Väl framme där använder vi ekolodet och går långt in mot stranden, till ca 2-3 meters djup. Krabborna hukar sig. Vi fortsätter med småslag nära land. För att få fina lyft påstår Emil, men han vill egentligen bara spana efter topplessbrudar.

Till lunch var det stor fest. Hela tre korvar med bröd, per man. Klockan 14.45 rundar vi fyren på Fårö. Nu är det raka spåret mot Hoburgen. Hurra! Lasse får en grym fart på lådan och lämnar konkurrenterna bakom ryggen, 6.3 knop i 4 m/sek är det ingen som orkar med. Utom halvtonnaren "Helmer Bryd" som går lika fort och högre!

Vid nitton-tiden möter vi knugen på Orm af Ingarö i slagduell med klass I- båten Duva. Dom måste ha tagit sig många rejäla järn, som dom far omkring kors och tvärs.

Att vinden har kommit känns befriande.

Vi närmar oss Östergarn vid tjugotvå-tiden och går långt in mot land. Det visar sig senare när vi skall runda bojen, att det inte var så bra. Längre ut har flera båtar fått mera vind och smiter före. Bland annat "Grynet i Amanda". Dock inga scandicapbåtar, utom möjligen, hemska tanke, J 30: an. Vi rundar klockan tjugotre och trettio och får halv vind i 210 grader mot Hoburgen.

Som den uppmärksamme läsaren naturligtvis redan iakttagit, så har dagbokens vaktschema pajat ihop. I verkligheten fungerar det dock ypperligt.

Senare slänger vi upp Birgers lilla blåsa (spinnacker) och svischar förbi flera stycken båtar. Andra båtar gjorde tappra försök med spinnacker men misslyckades till vår stora förtjusning. Skillnaden heter "Burgens".

Vinden ökar och det blir plattläns. Åt en Swede 55:a är ingenting att göra men Norlin halvton seglar vi om.

Onsdag den 9 juli

Klockan 07.25 på morgonen rundade vi Hoburgen och satte kurs mot Ölands Norra grund. Det är 45 distanser dit.

Dagens frukost består av spänd Kefir med müsli. Kefiren har nämligen jäst och paketet ser ut som en spärrballong.

Det känns som en ren transportsträcka. Bara några stora båtar seglar om oss. Vi seglar inte om någon. Vinden är Ost 8-9 m/sek vilket innebär brant slör. Birgers blåsa sitter uppe och stundtals även genuan.

Nytt fartrekord, 8.5 knop!

När vi rundar Ölands norra, har vi en hottad halvtonnare strax framför oss, som vi ger oss den på att segla om. Det visar sig emellertid svårt, men sedan vi dragit i några snören, går vi i alla fall högre.

På kvällen friskar vinden och vi får ta in först det ena och sedan även det andra revet, men behåller hårdvindsgenuan.

Seglar ifrån en Norlin 34 och en Linjett 32.

Kursen är 20 grader.

Dom där värdelösa meteorologerna pratar forfarande om sin jädrans östanvind, som skall komma, men som hittills inte kommit.

Vi gjorde en kompromiss och slog ut från land under cirka en timma. Har otur med en vindkantring samtidigt och förlorar en del på det.

Veckans meny**Söndag**

Frukost: Förstärkt frukost i Rolands båt
 Lunch: Ärtsoppa bröd choklad
 Middag: Vindragarstek (något skämd)
 Natt: Buljong bröd

Måndag

Natt-morgon: Ragu (något skämd).
 Frukost: Mjolk müsli cornflakes
 Lunch: 3/5 Kyckling (något skämd)
 Middag: 1 pannbiff (hade klarat sig bäst)
 Natt: Nyponsoppa 3 bröd

Tisdag

Frukost: Mjolk müsli cornflakes
 Lunch: 3 korvar 5 bröd
 Middag: Kötsoppa 3 bröd
 Natt: Nyponsoppa 3 bröd

Onsdag

Frukost: Filmjolk Yoghurt müsli (även Lasse)
 Lunch: 3 korvar 5 bröd
 Middag: Skinka på burk
 Natt: Buljong 3 bröd

Torsdag

Frukost: Filmjolk Yoghurt müsli (även Lasse)
 Lunch: 3 korvar 5 bröd
 Middag: Enrisrökt korv

Dessutom: 2 öl per man och dygn

Besättningen bestod av:

Emil Sandberg Skeppare, navigatör och ransonerare.
 Lasse Carlsson Gast
 Ewerth Carlsson Gast
 Ove Bramstång Gast
 Henrik Nordhammar Gast och "uppslagsbok" för båtar.